

Unios notatserie

nr. 9/2007

**Unios hørings svar
i forbindelse med
Uføreutvalgets innstilling**

1. oktober 2007

<u>Innhold</u>	<u>Side</u>
Kort om uf�reutvalgets innstilling	3
Høringsuttalelsen	4

Tidligere Unio-notater som ligger på www.unio.no

- Nr 1 2006 Pensjonsopptjening for studier
- Nr 1 2007 Tjenestedirektivet – en oversikt
- Nr 2 2007 Personellbudsjett for velferdstjenester i lys av Soria Moria
- Nr 3 2007 Unios innspill til regjeringen Stoltenberg i forkant av 2008-oppgjøret
- Nr 4 2007 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2007 og Kommuneproposisjonen 2008
- Nr 5 2007 Unios innspill til Likelønnskommisjonen
- Nr 6 2007 Personellbudsjett for velferdstjenester i lys av Soria Moria, oppdatert juni 2007
- Nr 7 2007 Uføreutvalget – en kort presentasjon og noen foreløpige vurderinger
- Nr 8 2007 Arbeidsmiljø, sykefravær og inkludering

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige høringssaker og v re innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

1. oktober 2007

Unios høringsvar i forbindelse med Uføreutvalgets innstilling

Unio sier i sin høringsuttalelse at vi ikke kan støtte en omlegging av uføreordningen i folketrygden før vi har klare garantier for at en skatteomlegging vil bli kompensert i de offentlige tjenstepensjonsordningene.

Uføreutvalget foreslår å kutte dagens bånd mellom uføretrygden og alderspensjonen i folketrygden. Ny uførestønad i folketrygden skal beregnes som en andel av lønna du har før uføretidspunktet etter samme modell som korttidsytelsene i dagens folketrygd, og den skal skattlegges som lønn i stedet for som pensjonsinntekt som dagens uføretrygd.

Kort om Uføreutvalgets innstilling

- Stønaden skal utgjøre 66 prosent av tidligere inntekt, men skattlegges som lønn slik at kompensasjonen etter skatt i gjennomsnitt blir om lag som i dagens ordning
- Tidligere inntekt beregnes som gjennomsnittet av inntekten i de 3 beste av de 5 siste årene før uførhet
- Tak på inntektsgrunnlaget på 6G dvs om lag 400.000 kroner
- Brutto minsteytelse øker pga økt skatt
- Tillegg til personer som forsørger barn under 18 år
- Uførestønaden graderes ikke etter sivilstand
- Ikke forsørgingstillegg for ektefelle
- Proporsjonal avkorting av stønad mot arbeidsinntekt etter et fribeløp på 0,2G

Kompensasjonsgraden etter skatt er høyere enn kompensasjonsgraden før skatt (66 pst opp til 6G) på grunn av progressiviteten i skattesystemet. Fordelingsvirkningene av utvalgets forslag i forhold til dagens uføretrygd blir:

- For inntekter under 270.000 kroner gir utvalgets forslag lavere kompensasjon etter skatt enn dagens system, men kompensasjonsgraden er 70 pst eller høyere på de laveste inntektene.
- Kompensasjonsgraden er om lag 70 pst for inntekter mellom 200.000 og 377.000 kroner
- For inntekter over 6G/377.000 kroner faller kompensasjonsgraden raskt, men den holder seg høyere enn i dagens folketrygd for inntekter mellom 270.000 og godt over 600.000 kroner.

Uføreutvalget foreslår at den nye uførestønaden i folketrygden skal skattlegges som lønn. Det vil være vanskelig å tenke seg at det skal være ulike skatteregimer for uføreordningene i folketrygden og de offentlige tjenstepensjonsordningene. Det reiser spørsmålet om kompensasjon for lønnsbeskatning av uføretrygden i de offentlige tjenstepensjonene. Hvordan skal kompensasjonen gis og hvem har ansvaret for at det blir gjort. Unio kan ikke støtte en omlegging i folketrygden før vi har garantier for at endret skatteregime kompenseres i de offentlige tjenstepensjonsordningene.

For en fyldigere presentasjon av Uføreutvalgets innstilling og en nærmere vurdering av de utfordringer det gir for uføreordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene se Unios notatserie nr 7 2007:

www.unio.no/webnew/uhosite.nsf/docPrCat?OpenView&cat=Unio+mener+l+Unios+notatserie

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

PB 8030 Dep.
0030 OSLO

Vår saksbehandler:
Erik Orskaug

Kopi til

Vår dato
25.09.2007

Vår referanse
2007/00046

Deres referanse

Uføreutvalget - høring

Vi viser til departementets høringsbrev av 11. juni 2007 vedlagt NOU 2007: 4 Ny uf rst nad og ny alderspensjon til uføre.

Unio kan ikke nå gi noen støtte til Uføreutvalgets forslag om en omlegging av uføretrygden i folketrygden til en inntektsavhengig stønadsmodell. Flere forhold må være på plass f r vi eventuelt kan slutte oss til en slik omlegging.

Unio krever at regjeringen gir klare signaler om at en omlegging av skattereglene for uføre skal kompenseres i de offentlige tjenstepensjonsordningene slik dette i praksis er gjort i forslaget til omlegging av uføreordningen i folketrygden. Vi krever også at regjeringen gir klare signaler om at de uføre skal beholde sine tilleggsrettigheter som hon rpriser på kollektivtransport, bostøtte mv.

Under kommenterer vi de enkelte forslagene fra utvalget:

Inngangsvilkår

Utvalget foreslår ikke å fjerne eller stramme til de medisinske inngangsvilkårene, tross økt grad av skjønnsutøvelse over flere år. Unio er enige med utvalget i at det ikke finnes noe godt alternativ til dagens medisinske inngangsvilkår. Vi mener at det har skjedd en betydelig innskjerping av praksis både med hensyn til krav til attføring/rehabilitering og til dokumentasjon som innebærer at terskelen for å bli innvilget uførepensjon i dag er streng selv om bruken av skjønn har fått større omfang.  kt grad av skjønnsutøvelse kan forklares med et samfunn i sterk omstilling, det stilles større krav til kompetanse og omstillingsevne, samfunnet har blitt mer komplekst med større forskjeller i befolkningen mv.

Unio støtter forslaget om en mer systematisk arbeidsevnevurdering fra NAVs side for å identifisere tiltak som kan hjelpe personer med langvarige problemer tilbake i arbeid. Unio mener at det må

være en forutsetning for en slik ordning at det bygges opp et system som sikrer en enhetlig praksis og at det er fagfolk som foretar arbeidsevnevurderingene.

Unio støtter utvalgsflertallets forslag om å redusere kravet til uføregrad i folketrygden til 33,3 prosent. Vi mener det klart bygger opp under arbeidslinjen at restarbeidsevne skal utnyttes. Det vil øke arbeidstilbudet med de positive følger det har for den enkelte og for samfunnet som trenger arbeidskraft. Det er grunn til å tro at flere uførepensjonister som i dag er 50 prosent uføre vil kunne redusere uføreprøsenten dersom inngangsvilkåret reduseres til 33 prosent. Dette anser vi som utelukkende positivt. De offentlige tjenstepensjonene har ingen nedre grense uten at dette har skapt særlige problemer.

Unio ser ingen hensikt i en obligatorisk revurdering av uføre. Det vil kreve store ressurser og være lite målrettet.

Beregningsgrunnlag, kompensasjon og regulering

Mange vil komme bedre ut økonomisk med en inntektsavhengig stønadsmodell for uføre i folketrygden. Med en utmålingsprosent på 66 prosent vil den gjennomsnittlige ytelsen bli noe høyere etter skatt enn det en videreføring av dagens system for uførepensjon i folketrygden ville gitt. Økningen vil bli størst for kvinner og unge. Lønnsinntekter over 250.000 kroner og opp til 650.000 vil komme bedre ut, mens lønnsinntekter under 250.000 vil komme dårligere ut, men kompensasjonsgraden vil ikke gå under 70 prosent etter skatt for noen med lønnsinntekter under 400.000 kroner. I tillegg kommer eventuelle barnetillegg.

Tidligere inntekt skal beregnes som gjennomsnittet av inntekten av de tre beste av de siste fem år før uførhet. For svært mange vil dette gi et representativt bilde av den normalinntekten en har før en blir ufør. Vi er imidlertid bekymret for de som blir uføre i en periode hvor de har påtatt seg omsorgsoppgaver i hjemmet eller av andre grunner jobber deltid eller midlertidig er ute av inntektsgivende arbeid. Modellen med de 3 beste av de 5 siste år kan gi tilfeldige utslag avhengig av om inntekten i perioden før uføretidspunktet var høy eller lav, dvs. om man jobbet fulltid eller deltid. I et likestillingsperspektiv bør det klart vurderes om ikke man bør ha ordninger som tar høyde for at det ikke blir slike tilfeldige utslag. Fortsatt er det slik at flest kvinner jobber deltid og tar på seg delvis omsorgsoppgaver hjemme.

Unio mener at det kan rettes på dette ved å utvide tidsrammen for beregningsgrunnlaget. I den svenske løsningen har man lagt til grunn de tre beste av de åtte siste år for arbeidstakere under 47 år. Dette medfører at man tar hensyn til at yrkesaktiviteten i perioder kan være avbrutt på grunn av omsorgsoppgaver, utdanning eller lignende.

Unio legger også til grunn at ny uførestønning i folketrygden og tjenstepensjonsordningene årlig justeres i tråd med lønnsveksten.

Barnetillegg

Utvalgets er delt når det gjelder hvordan barnetillegget skal videreføres i en ny stønadsmodell. Etter Unios mening vil flertallets forslag om å innføre et fast forsørgertillegg kunne gi store reduksjoner i ytelsen til personer med forsørgerplikt. Vi viser i den forbindelse til at tidligere forsøk med å redusere barnetillegget i andre folketrygdytelser er reversert av Stortinget.

Unio støtter mindretallet som vil videreføre dagens ordning med et behovsprøvd forsørgertillegg. Vi kan derimot se behovet for å innføre en øvre grense for hvor stor samlet ytelse kan bli i forhold til tidligere inntekt.

Andre rettigheter og fordeler

Uføre har i dag en rekke rettigheter og fordeler som følger det å være uførepensjonert. Noen fordeler som redusert pris på kollektivtransport gjelder alle uføre, mens en viktig velferdsordning som bostøtten er behovsprøvd. Unio er opptatt av at uføre også i framtiden skal opprettholde disse rettighetene og fordelene. De kan ha stor betydning for den enkelte uføres økonomi. Unio forutsetter at omleggingen til en stønadsmodell ikke fratrukker de uføre slike rettigheter og fordeler i framtiden.

Uføreordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene

Vi viser til vårt standpunkt om at vi ikke kan gi noen støtte til Uføreutvalgets forslag om en omlegging av uføretrygden i folketrygden til en inntektsavhengig stønadsmodell før regjeringen har avklart flere sentrale spørsmål bl.a. knyttet til uføreordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene. Regjeringen må gi klare signaler om at en omlegging av skattereglene for uføre skal kompenseres fullt ut i de offentlige tjenstepensjonsordningene slik dette i praksis er gjort i forslaget til omlegging av uføreordningen i folketrygden. Først når vi har full sikkerhet for muligheten til å videreføre en uføreordning innenfor dagens bruttosystem i de offentlige tjenstepensjonsordningene med full kompensasjon for en omlegging av beskatningsregimet, vil vi kunne vurdere en støtte til en omlegging av uføreordningen i folketrygden. I Unios notatserie nr. 7/2007 er det gitt eksempler på hvordan dette kan gjøres, se vedlegg.

Ny alderspensjon til uføre

Utvalget foreslår at uførepensjonister skal tjene opp alderspensjon med 1,35 prosent av inntektsgrunnlaget. Inntektsgrunnlaget skal også her være gjennomsnittsinntekten av de tre beste av de siste fem årene før uføretidspunktet. Opptjeningstaket settes til 7,1G. Pensjonsprosent og tak for opptjening er med andre ord det samme som i Stortingets vedtatte forslag til ny alderspensjon i folketrygden.

Unio viser til at utvalgets forslag til ny alderspensjon for uføre vil gi mange med lave og gjennomsnittlige inntekter et fall i inntekten ved overgang fra uførestønad til alderspensjon. Utvalgets forslag vil også gi noe dårligere alderspensjon for uføre enn det dagens uføretrygd gir. Unio mener at dette må rettes opp i det videre arbeidet med reformen uavhengig av hvilken av de to modellene departementet måtte velge å arbeide med. Dette kan gjøres ved å øke opptjeningstiden for beregningen av ny alderspensjon for uføre ut over det som ligger i utvalgets forslag.

Flertallet i Uføreutvalget mener uførepensjonister skal gå over på alderspensjon ved 62 år. Med opptjening av alderspensjon til 62 år må den nye folketrygdens avkortede tidligpensjon suppleres med et uføretillegg for at alderspensjonen ikke skal bli for liten. Mindretallet mener uføre skal gå over på alderspensjon ved 67 år. Også her foreslås det at opptjeningen av alderspensjon skal stanse ved 62 år, men siden de uføre i denne modellen vil få utbetalt uførestønad fram til 67 år blir den oppsparte pensjonskapitalen "stor nok" til å utbetale en alderspensjon den resterende pensjonstilværelsen uten at en trenger å legge på et uføretillegg.

Unio mener det er mest naturlig å la de uføre gå på uførestønad fram til 67 år. Det girt et enklere og mer oversiktlig system. Vi legger også vekt på at modell 67 har bedre arbeidsintensiver fordi arbeid etter 62 år bare vil gi økt opptjening i denne modellen.

Unio mener at opptjeningen av alderspensjon for uføre må strekkes lenger enn 62 år. Utvalget peker selv på at *"Dersom den gjennomsnittlige alderspensjonen til uføre skal bli som ved en videreføring av dagens folketrygd, må opptjeningen stoppe noe etter fylte 63 år"* (omtale av modell 67 s. 233 i NOU 2007: 4)).

Unio vil også peke på at utdanningsgrupper vil komme dårlig ut om opptjeningen ikke føres lenger enn til 62 år. En som er ferdig med utdannelsen som 25-åring vil kun få 37 års opptjening med utvalgets forslag til alderspensjon for uføre, mens "normen" i den nye folketrygden skal være 43 års opptjening. Uføre kan ikke velge hvor lenge de vil stå i arbeid og muligheten til å kompensere med arbeid ved siden av er begrenset.

Levealderjustering

Uføreutvalget foreslår å gi uføre en betinget skjerming mot effektene av levealderjustering. Dersom de yrkesaktive tilpasser seg pensjonsreformen ved å jobbe lenger skal de uføre få høyere alderspensjon enn det en levealderjustert alderspensjon skulle tilsi. Motsatt må de uføre omfattes av levealdersjusteringen.

Unio mener at uføre ikke bør omfattes av levealderjustering. Uføre har naturlig nok ingen mulighet til å jobbe lenger, med varig nedsatt inntektsevne er dette ikke et reelt valg for den uføre.

Vennlig hilsen
Unio

Ingjerd Hovdenakk
Sekretariatsjef

Erik Orskaug
sjeføkonom

UTDANNINGS
FORBUNDET

FORSKER
FORBUNDET

POLITIETS
FELLESFORBUND

Presteforeningen

Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

Skattereviseernes Forening

Unio har 270.000 medlemmer : lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter og ledere

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier : sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og pensjonsordninger